

**TÜRKİYE'DE HALK EĞİTİMİ VEREN MERKEZLERDE  
ÇALIŞAN  
EĞİTİM PERSONELİNİN VE ÖĞRENCİLERİN BAZI  
DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ**

**Dr. Ayşegül GÜLTEKİN TOROSLU**

**Menevşe SARAÇOĞLU**

**Coşkun AKCAN**

Milli Eğitim Bakanlığı, Yaygın Eğitim Enstitüsü, Ankara

**Özet**

Bu çalışmanın amacı, yetişkin eğitimi veren kurumlardan Halk Eğitimi Merkezlerinde (HEM) görev yapan yönetici, eğitimci (öğretmen/usta öğretici) ve katılımcı olan öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek için bir inceleme yapmaktır. Ölçme aracı likert tipi 5'li derecelendirme ölçeği kullanılarak hazırlanmış, geçerlilik ve güvenilirliğini ölçmek amacıyla Ankara'daki HEM'lerden yararlanılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni, Türkiye genelinde seçilen 6 il ve bu illerdeki toplam 57 ilçe ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 70 halk eğitimi merkezinde görev yapan toplam 242 yönetici, 126 öğretmen, 254 usta öğretici ve 3595 öğrenciden oluşmaktadır. Yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin profillerini belirlemek ve yeterliliklerini ölçmek amacıyla yapılan bu çalışmada her kullanıcı grubuna ayrı bir ölçek geliştirilmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Halk eğitimi merkezleri (HEM), halk eğitimi, öğretmen yeterlilikleri

**SOME OF THE DEMOGRAPHIC PROPERTIES OF THE STUDENT AND  
THE TRAINERS OF THE PUBLIC TRAINING CENTRE IN TURKEY**

**Abstract**

The purpose of this study is to investigate the demographic structures of administrators and trainers (teachers / area experts) employed at the Public Training Centers (PTC), and students of PTC. The measuring tool was prepared

by using a five point Likert scale and for testing the accuracy and the reliability of the tool, the PTC's in Ankara were used. The investigation was carried on 242 administrators, 395 teachers / master trainers and 3595 students in 70 different PTC's distributed into 57 counties of six different cities in Turkey. In order to determine the profiles, different scales were developed for administrator, teacher, and student groups.

Keywords: Public Training Centers (PTC), public training, trainer adequacy

## **GİRİŞ**

Her alanda olduğu gibi eğitim alanında da gelişmeleri takip edebilmek ve gelişime ayak uydurmak nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi ve mevcut öğretmenlerin kendilerini yenilemesiyle mümkündür. Yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip etmek ancak eğitim yoluyla mümkün olacaktır. Dolayısıyla nitelikli ve gelişime açık öğretmenlere ihtiyaç artmıştır. Bu olgular öğretmenleri öğretecekleri içeriğin yanısıra, hem bireysel hem de meslekî açıdan kendilerini sürekli yenilemek durumunda bırakmıştır. Bu ise mevcut öğretmen yetiştirme anlayışına yeni bakış açılarının sorgulanmasına yol açmış öğretmenlerin rollerini eskisine oranla daha fazla değiştirmiştir (5).

Yaygın Eğitim; Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da her hangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış bireylere; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim-öğretim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümünü kapsar (1). Yaygın eğitimin bu faaliyetleri gerçekleştirebilmesi ve hedeflerine ulaşabilmesi için yaygın eğitim kurumlarında çalışan eğitim personelinin de gelişen teknolojiyi takip edebilecek bilgi ve yeterliliğe sahip olmasının yanı sıra, yaygın eğitim kurumlarının aynı zamanda yetişkin eğitiminin yapıldığı kurumlar olduğu da göz önünde bulundurulursa, bu kurumlarda çalışan eğitim personelinin birçok açıdan nitelikli olması açık bir zorunluluktur. MEB'e bağlı yaygın eğitim kurumlarından olan Halk Eğitimi Merkezlerin (HEM) amaçlarına ulaşabilmesi ve programların sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için görev yapan eğitim personelinin yeterliklerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. HEM'lerde genellikle lisans eğitimi almış öğretmenlerle beraber usta öğreticiler de görev yapmaktadır. Usta öğreticiler genellikle ilkokul, ilköğretim okulu, lise ya da lisans mezunu kişilerden oluşmaktadırlar. Usta öğreticiler "Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu" (2) ve "Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen ve Yöneticilerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Esaslar" (3) doğrultusunda görevlendirilmektedirler.

Bu çalışma ile Türkiye’de HEM’lerinde görev yapan yönetici, öğretmen ile öğrencilerin bazı demografik özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu özellikler “cinsiyet”, “yaş”, “mesleki kıdem”, “medeni durum”, “eğitim durumları”, “branş dağılımları” ve “meslekleri” ile ilgilidir. Bu özelliklerden yola çıkarak elde edilecek sonuçların Türkiye’de HEM’lerde çalışan öğretmenlerin ve katılımcıların profilinin belirlenmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

## YÖNTEM

Bu araştırma; HEM’lerde görev yapan yönetici, öğretmen-usta öğreticiler ile 2006-2007 öğretim yılında HEM’lerde açılan kurslara katılan kursiyerlerin genel profillerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma evrenini, Türkiye genelinde seçilen 6 il ve bu illerdeki toplam 57 ilçe ve Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı 70 HEM’de görev yapan toplam 242 yönetici, 126 öğretmen, 254 usta öğretici ve 3593 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini oluşturan il ve ilçeler Tablo1’de verilmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan anketler doğrultusunda toplanmış olup her gruba ait; yaş, mesleki kıdem, eğitim durumları, medeni halleri, branşları, eğitim verdikleri alan ve branş dışı girdikleri dersler ile ilgili veriler değerlendirilmeye alınmıştır. Bu sorulardan elde edilen veriler, yüzde ve frekans değerleri olarak değerlendirilmeye alınmıştır.

**Tablo : İl ve İlçe Adları Listesi**

<b>ANKARA</b>	<b>ANTALYA</b>	<b>BURSA</b>		<b>İSTANBUL</b>	<b>İZMİR</b>	
Altındağ	Merkez-Haşim İşcan	Büyükorhan	Keles	Bağcılar	Aliağa	Karşıyaka
Çubuk	Azize Kahraman	Gemlik	Orhaneli	Beşiktaş	Bayındır	Kınık
Kazan	Kumluca	Harmancık	Osmangazi	Beykoz	Bergama	Konak
Çankaya	Sahilkent	Hürriyet	Yıldırım	Çatalca	Bornova	Menderes
Etimesgut	Serik	İnegöl		Maltepe	Buca	Tire
<b>HATAY</b>	Manavgat	Kestel		Şile	Çiğli	Torbali
Erzin	Finike	Mudanya		Sultanbeyli	Foça	Urla
Dörtüol	Gazipaşa	Nilüfer		Tuzla	Gaziemir	
Samandağ	Kaş			Zeytinburnu	Güzelbahçe	
Kırkhan	Korkuteli					

## BULGULAR

**Eğitimci Anketleri:** Bu bölümde HEM’lerde görev yapan eğitim personeline ait veriler yer almaktadır.

**Tablo : Araştırmaya katılan eğitimcilerin illere göre görev dağılımı**

	Anketin Uygulandığı İl						f
	Ankara %	Antalya %	Bursa %	İstanbul %	İzmir %	Hatay %	
Öğretmen	36,25	66,67	19	27,4	33,1	33,3	126
Kadro lu usta öğretici	0	0	3,2	3,2	1,2	0	6
Kadro suz usta öğretici	60	20	74,6	62,9	63,4	66,7	248
Diğer	2,5	13,3	1,6	4,8	1,2	0	10
Boş	1,25	0	1,6	1,6	1,2	0	5
Frekans	80	15	63	62	172	3	395

Tablo 1’de araştırmaya katılan 395 eğitimcinin iller bazında %’lik dağılımı ve görevlere göre frekansları yer almaktadır. Buna göre, “Kadro suz Usta Öğreticiler” 248 ile 1. sırada, “Öğretmenler” 126 ile 2. sırada ve 10 ile diğer şekillerde görevlendirilen kişiler 3. sırada ve 6 ile “Kadro lu usta öğreticiler” 4. sırada yer almaktadır.

Araştırmaya katılan 395 eğitimcinin cinsiyet dağılımı Tablo 2’de, yaş dağılımı ise Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya katılan eğitimcilerin cinsiyet dağılımı			Tablo 3. Araştırmaya katılan eğitimcilerin yaş dağılımı		
Cinsiyet	f	%	Yaş	f	%
Erkek	62	15,7	19-25	46	11,7
Kadın	332	84,1	26-45	264	66,8
Boş	1	,3	45+	81	20,5
Toplam	395	100,0	Boş	4	1,0
			Toplam	395	100,0

Tablo 2’de araştırmaya katılan eğitimcilerin iller bazında cinsiyeti yer almaktadır. Buna göre HEM’lerde çalışan eğitimcilerin çoğunu kadınlar oluşturmaktadır. Tablo 3’teki yaş dağılımları incelendiğinde, araştırmaya katılan

395 eğitimcinin 264 kişisi 26–45 yaş aralığında yer alırken, 81 kişi 45 yaş üstü, 46 kişi 19–25 yaş aralığında eğitimciden oluşmaktadır.

Tablo 4'te araştırmaya katılan eğitimcilerin mesleki kıdemleri, Tablo'5'te ise eğitim durumları yer almaktadır.

Tablo 4. Araştırmaya katılan eğitimcilerin mesleki kıdem dağılımı			Tablo 5. Araştırmaya katılan eğitimcilerin eğitim durumları dağılımı										
			Mezuniyet Durumu	Statü								Toplam	
				Öğretmen		Usta Öğretici		Kadrosuz Usta Öğr.		Diğer			
				N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Mesleki Kıdem	f	%	Ortaokul	0	0	2	33,3	28	11,3	0	0	30	7,7
<5 Yıl	117	29,3	Lise	2	1,6	1	16,7	55	22,2	3	30	61	15,6
6-10 Yıl	53	13,3	Meslek lisesi	2	1,6	1	16,7	62	25,0	1	10	66	16,9
11-15 Yıl	68	17,0	Ön lisans	29	23,0	2	33,3	52	21,0	1	10	84	21,5
16-20 Yıl	80	20,0	Lisans	88	69,8	0	0	40	16,1	4	40	132	33,8
>21 Yıl	73	18,3	Yüksek lisans	4	3,2	0	0	5	2,0	1	10	10	2,6
Boş	3	0,8	Boş	0	0	2	33,3	0	0	3	30	5	1,9
Toplam	395	100,0	Toplam	126		8		248		13		395	100

Tablo 4'e bakıldığında araştırmaya katılan 395 eğitimciden %29'unun mesleki kıdemi 5 yıldan az, %20'sinin 6–20 yıl aralığında, %18,3'ünün 21 yıl ve üzeri, %17'sinin 11–15 yıl aralığında ve %13,3'ü 6–10 yıl aralığında yer almaktadır. Hizmet süresi ile ilgili en yüksek oran 5 yıldan daha az kıdeme sahip olan eğitimcilerden oluşmaktadır. Eğitim durumlarına bakıldığında, %33,8 ile lisans mezunları, %21,5 ile ön lisans mezunları, %16,9 ile meslek lisesi mezunları, %15,6 ile lise mezunları ve %7,7 ile ortaokul mezunu yer almaktadır. Eğitim durumları açısından en düşük orana sahip lise ve ortaokul mezunları yer almaktadır.

Tablo 6'da araştırmaya katılan eğitimcilerin branş dağılımları yer almaktadır.

Tablo 6. Araştırmaya katılan eğitimcilerin branş dağılımı		
Branş	f	%
Bilgisayar donanım	67	17,0
Bilgisayar programcılığı	12	3
Biyoloji	3	,8
Büro idaresi-büro yönetimi	2	,5
Büro yönetimi ve sekreterlik	2	,5
Çocuk gelişimi ve eğitim öğretimi	3	,8
Aile ekonomisi	4	1,0
Dokuma	1	,3
Edebiyat	2	,5
Eğitim on lisans	1	,3
Ekonometri	1	,3
El sanatları	1	,3
Ev ekonomisi	40	10,1
Almanca	3	,8
Fen bilimleri	1	,3
Grafik	1	,3
Geleneksel Türk sanatları	1	,3
Resim öğretmenliği	2	,5
Giyim öğretmenliği	3	,8
Güzel sanatlar	48	12,2
Halk oyunları	3	,8
Halkla ilişkiler	2	,5
Hazır giyim öğretmenliği	1	,3
Basketbol	4	1,0
Hemşire	2	,5
İngilizce	1	,3
Usta öğretici	7	1,8
İşletme	75	19,0
İş teknik eğitimi	7	1,8
Kalıpcılık	1	,3
Beden eğitimi ve spor öğretmenliği	1	,3
Kuaförlük	2	,5
Makine resim	3	,8
Makine mühendisi	1	,3
Matematik	1	,3
Muhasebe	2	,5
Nakıs	3	,8
Okul öncesi öğretmenliği	32	8,1
Orman mühendisliği	2	,5
Psikolojik danışma ve rehberlik	1	,3
Resim is	1	,3
Sınıf öğretmenliği	8	2,0
Sosyal bilgiler	5	1,3
Beslenme	3	,8
Tarım ekonomisi	1	,3
Teknik eğitim fakültesi	1	,3
Tekstil öğretmenliği	3	,8
Tekstil tasarım	4	1,0
Turizm otel işletmeciliği	1	,3
Veteriner hekimliği	1	,3
Ziraat fak-zootečni	1	,3
Bilgisayar	2	,5
Toplam	395	100,0

Branş dağılımları tablosu incelendiğinde, eğitimcilerin %19'u işletme branşı ile ilk sırada yer almaktadır. Bunu azalarak sırasıyla %17 ile bilgisayar donanımı, %12 ile güzel sanatlar, %10 ile ev ekonomisi branşları takip etmektedir. Diğer branşlardaki eğitimci sayıları ise çok düşüktür.

Kendi branşının dışında eğitim veren eğitimcilerin neden kendi branşları dışında eğitim verdikleri sorusunun cevabı Tablo 7'de yer almaktadır.

**Tablo 7. Kendi branşı dışında derse giren eğitimcilerin gerekçeleri**

	f	%
Alanda Eğitici Yok	11	2,8
Branşla İlgili Kurs Yok	10	2,5
Ek Branş	39	9,9
O Alanda Eğitimli	50	12,7
Diğer	5	1,3
Boş	280	70,9
Toplam	395	100,0

Tablo 7 incelendiğinde eğitimcilerin %70,9'u bu soruya cevap vermemişleridir. Eğitimcilerin, %12,7'si branşı dışında girdiği alanda da eğitim aldığını, %9,9'u ek branşı olduğu için branşı dışında derse girdiğini, %2,8'i alanda eğitimci olmadığı için ve %2,5'i branşı ile ilgili ders olmadığı için başka branşta derse girdiğini söylemiştir.

**Yönetici Anketi:** Bu bölümde HEM'lerde görev yapan yöneticilere ait veriler yer almaktadır. Tablo 8'de araştırmaya katılan yöneticilerin sayısı yer almaktadır.

**Tablo 8. Araştırmaya katılan yöneticilerin görev ve eğitim dağılımı**

Görev	Anketin Uygulandığı İl					Boş	Toplam
	Lise	Ön lisans	Öğretmen Okulu	Lisans	Yüksek Lisans		
Müdür	0	24	2	45	1	0	72
MüdürYardımcısı	3	37	0	124	3	3	170
Toplam	3	61	2	169	4	3	242

Araştırmaya katılan 242 yöneticinin 72'si müdür, 170'i müdür yardımcısıdır. Yöneticilerin eğitim durumlarına bakıldığında %69,8'i lisans mezunu iken, %25,2'si ön lisans, %1,7'si yüksek lisans ve %1,2'si lise mezunudur.

Tablo 9. Araştırmaya katılan yöneticilerin cinsiyet dağılımı			Tablo 10. Araştırmaya katılan yöneticilerin yaş dağılımı		
Cinsiyet	f	%	Yaş	f	%
Erkek	194	80,2	26-45	141	58,7
Kadın	43	17,8	45+	99	40,9
Boş	5	2,1	Boş	2	,8
Toplam	242	100,0	Toplam	242	100,0

Tablo 9’da araştırmaya katılan yöneticilerin cinsiyeti yer almaktadır. Buna göre araştırmaya katılan 242 yöneticinin %80’nini erkek yöneticiler oluşturmaktadır. Tablo 10’da ise araştırmaya katılan yöneticilerin yaş durumları yer almaktadır. Buna göre araştırmaya katılan 242 yöneticinin %58,7’si 26–45 yaş aralığında, %40,9’u 45 yaş üstü yöneticiden oluşmaktadır.

Tablo 11’de araştırmaya katılan yöneticilerin mesleki kıdemleri, Tablo 11’de ise eğitim durumları yer almaktadır.

**Tablo 11. Araştırmaya katılan yöneticilerin mesleki kıdem dağılımı**

Mesleki Kıdem	f	%
<5 yıl	1	,4
6-10 yıl	33	13,6
11-15 yıl	46	19,0
16-20 yıl	59	24,4
>21 yıl	98	40,5
Boş	5	2,1
Toplam	242	100,0

Tablo 11’de araştırmaya katılan yöneticilerin mesleki kıdemleri yer almaktadır. Buna göre araştırmaya katılan 242 yöneticinin %40,5’i 21 yıl ve üstü kıdeme sahip iken, %24,4’ü 16-20 yıl aralığında, %19’u 11–15 yıl aralığında, %13,6’sı 6–10 yıl aralığında ve %0,4’ü 5 yıl ya da daha az kıdeme sahiptir.



Tablo 12. Araştırmaya katılan yöneticilerin			branş dağılımı		
Branş	f	%	Branş	f	%
El Sanatları Çiçek	8	3,3	Muhasebe	1	,4
Elektrik	2	,8	Nakıs	2	,8
Felsefe	1	,4	Coğrafya	1	,4
Fen Bilgisi	3	1,2	Resim İş	11	4,5
Fizik	3	1,2	Sosyal Bilgiler	2	,8
Halicilik	2	,8	Tarih	49	20,2
Halk Oyunları	4	1,7	Tesviye	1	,4
Kamu Yönetimi	2	,8	Ticaret	3	1,2
İktisat	19	7,9	Türk Dili ve Edebiyatı	6	2,5
Biyoloji Öğretmenliği	6	2,5	Çocuk Gelişimi	4	1,7
Kimya	3	1,2	Dekoratif Sanatlar	8	3,3
Ekonometri	2	,8	On Lisans	88	36,4
Makine	5	2,1	El Sanatları	1	,4
Matematik	5	2,1	Toplam	242	100,0

Tablo 12'ye göre yöneticilerin % 36'4'ü ön lisans eğitime sahipken, %20,2'si tarih bölümü, %7,9'u iktisat bölümü, %4,5'i resim iş bölümü mezundur. Diğer branşları yüzdelik dilimi %3,5'in altındadır.

**Öğrenci Anketi:** Bu bölümde HEM'lerde kurslara katılan öğrencilere ait veriler yer almaktadır. Tablo 13'te araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 13. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımı			Tablo 14. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş dağılımı		
Cinsiyet	f	%	Yaş Dağılımı	f	%
Erkek	465	12,9	10-18	446	12,4
Kadın	3115	86,6	19-25	885	24,6
Boş	15	,4	26-45	1473	41,0
Toplam	3595	100,0	45+	727	20,2
			Boş	64	1,8
			Toplam	3595	100,0

Tablo 13'e göre araştırmaya katılan 3595 öğrencinin %12,9'u erkek, %86,6'sı kadındır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş durumuna bakıldığında öğrencilerin %41'i 26-45 yaş aralığında, %24,6'sı 19-25 yaş aralığında, %20,2'si 45 yaş üstü ve %12,4'ü 10-18 yaş aralığında yer almaktadır.

Tablo 15. Araştırmaya katılan öğrencilerin medeni durum dağılımı			Tablo 16. Araştırmaya katılan iş durumu dağılımı		
Medeni Durum	f	%	İş Durumları	f	%
Bekâr	1578	43,9	Evet	445	12,4
Evli	1989	55,3	Hayır	3104	86,3
Boş	28	,8	Boş	46	1,3
Toplam	3595	100,0	Toplam	3595	100,0

Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılan 3595 öğrencinin %55,3'ü evli, %43,9'u ise bekârdır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %12,4'ü bir meslek sahibi iken %86,3'ü işsizdir (Tablo 16). İş sahibi olanlardan kursa katılan ve iş sahibi olan 445 kişiden 218 kişisi HEM'lerde açılan kursların iş bulmada yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Tablo 17 araştırmaya katılan öğrencilerin mezuniyet durumları yer almaktadır.

Tablo 17. Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim durumu dağılımı					
Eğitim Durumu	f	%	Eğitim Durumu	f	%
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	8	3,3	Orta Okul	1	,4
Anadolu-Fen-Sosyal Lisesi	2	,8	Okur Yazar	2	,8
Endüstri Meslek Lisesi	1	,4	Spor Lisesi	1	,4
İlkokul	3	1,2	Sağlık Meslek Lisesi	11	4,5
İmam Hatip Lisesi	3	1,2	Ticaret Lisesi	2	,8
İlköğretim Okulu	2	,8	Lisans	49	20,2
Kız Meslek Lisesi	4	1,7	Yüksek Lisans	1	,4
Lise	2	,8	Doktora	3	1,2
Öğretmen Okulu	19	7,9	Boş	36	1,0
On Lisans	6	2,5	Toplam	3595	100,0

Tablo 17'deki bilgilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %20,2'si lisans mezunu iken, %7,9'u öğretmen okulu mezunu, %4,5'i sağlık meslek lisesi mezunudur. Diğer okul türlerinden mezun olan öğrencilerin yüzdesi %4,5'in altındadır.

**Tablo 18. Araştırmaya katılan öğrencilerin iş durumu ve mesleki kıdemleri**

Hizmet Yılı	Anketin Uygulandığı İl												Toplam		
	Ankara		Antalya		Bursa		İstanbul		İzmir		Hatay				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
<5 yıl	40	5,9	32	12,7	7	3	35	9,6	84	4,1	2	4,4	200	5,6	
6-10 yıl	20	3	19	7,6	5	2,1	23	6,3	36	1,8	0	0	103	2,9	
11-15 yıl	13	1,9	11	4,4	1	0,4	2	0,5	36	1,8	0	0	63	1,8	
16-20 yıl	6	0,9	9	3,6	0	0	3	0,8	21	1	0	0	39	1,1	
>21 yıl	14	2,1	4	1,6	2	0,9	6	1,6	64	3,2	0	0	90	2,5	
Çalışmıyor	582	86,2	176	70,1	220	93,6	295	81	1784	88,1	43	95,6	3100	86,2	
Toplam	675		251		235		364		2025		45		3595		100

Tablo 18'deki bilgiler incelendiğinde kursa katılan öğrencilerin iş durumları incelendiğinde, işsizlik oranının %86,2 olduğu ve en yüksek oranı %95,6 ile Hatay iline ait olduğu görülmektedir. Bu oranı %93,6 ile Bursa izlerken diğer illerin sıralaması; %88,1 ile İzmir, %86,2 ile Ankara, %81 ile İstanbul ve %70,1 ile Antalya olmuştur. Hizmet yılları incelendiğinde hizmet yılı 5 yıl ve altı olan öğrenciler %5,6 ile birinci sırada yer alırken, %1,1 ile 16-20 yıl son sırada yer almaktadır.

Tablo 19. Araştırmaya katılan öğrencilerin katıldığı kurs isimleri ve iş durumları dağılımı

Programın Adı	İş Durumu			Programın Adı	İş Durumu		
	Evet	Hayır	Toplam		Evet	Hayır	Toplam
Takı Tasarımı	13	110	125	0-3 Yaş Bebek Bakıcılığı	4	18	22
Tekvando	1	9	10	Bayan Kuaförlüğü	15	137	159
Tel Kırma	9	79	89	Bilgisayar İşletmenliği	109	358	469
Bilgisayar Destekli Çizim Autocad	9	5	14	Bilgisayar Okur Yazarlığı	1	13	14
Temel Bağlama	26	52	78	Bilgisayarlı Grafik Tasarımı	11	13	24
Trabzon Hasır Bilezik	4	87	91	Bilgisayarlı Muhasebe	15	54	71
Tul İsi	0	14	14	Cilt Bakımı	7	54	63
Ud	4	8	12	Ebru	8	23	31
Vatandaşlık Bilgisi	0	22	24	El Makisi	5	131	137
Web Tasarımı	2	9	11	El Sanatları	5	162	168
Yağlı Boyalı Resim	5	45	50	Aile Eğitimi	0	10	10
Yaşlı Ve Hasta Bakımı	4	30	34	Ev Mefruşatı	7	80	87
İleri Düzey Bağlama	2	17	19	Futbol	0	10	10
Kurban Kesimi	4	3	7	Gümüş İşlemciliği	2	32	34
Çini	2	27	29	Halk Oyunları	5	12	17
Tezhip	3	13	16	Halk Oyunları	7	34	41
Evde Yaşlı Ve Hasta Bakımı	5	9	14	Hazır Giyim	9	53	63
Ahşap Boyama	18	154	173	İngilizce	8	55	63
Giyim	3	166	169	Aplike	1	13	17
Voleybol	0	7	7	Kürk Yama	1	118	125
Satış Elemanı	7	7	14	Konfeksiyon	0	6	6
İpek Kurdele Yapımı	20	3	23	Kumaş Boyama	7	91	98
Bakır İşleme	0	22	22	Kurdele Nakısı	5	33	39
Kalıpcı	3	8	11	Makine Nakısı	19	532	563
Kasnakla Makine Nakısı	5	16	21	Manikür Pedikür	0	12	13
Sahne ve Objektif Makyaj	2	6	8	Maraş İsi	0	1	1
Basketbol	0	16	16	Minyatür	0	7	7
Batik	4	14	18	Aşçılık	16	11	27
Seramik	1	9	10	Pasta Yapımı	0	8	8
Sim Sırma	0	6	6	Rölyef	1	13	15
Stilistik	4	8	12	Satranç	17	28	45
Toplam	445	3104	3595				

Tablo 19 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin programlara katılma durumları ve iş durumları yer almaktadır. Tabloya göre, bir işte çalışıyor

olup kursa katılım oranının en yüksek olduğu kurs programı bilgisayar işletmenliği (109) programıdır. Bunu sırasıyla, temel bağlama (26), ipek kurdele yapımı (20), makine nakısı (19), ahşap boyama (18), satranç (17), aşçılık (16), bilgisayarlı muhasebe (15), bayan kuaförlüğü (15), takı tasarımı (13) ve bilgisayarlı grafik tasarımı (11) takip etmektedir. Herhangi bir işte çalışmayıp kursa katılım oranının en yüksek olduğu kurs programı makine nakısı (532) ve bilgisayar işletmenliği (358) kurs programı olmuştur.

## **TARTIŞMA VE SONUÇ**

Öğretim programlarının uygulanmasında, öğretmenlerin öğretmenlik özelliklerinin yanı sıra, demografik özelliklerinin de etkili olduğu belirtilmiştir (Evans,1986). Bu çalışma ile HEM'lerde çalışan eğitimci, yönetici ve öğrencilerin "yaş", "cinsiyet", "mesleki kıdem", "hizmet yılı", "mezuniyet durumu", "öğrenim gördükleri alan" ve "öğrencilerin iş durumu" gibi demografik özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma ile Türkiye'de HEM'lerde çalışan eğitim kadrosunun ve öğrencilerin profillerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Öğretmenlik, estetik, ahlâkî, sanatsal vb. birçok alandaki gelişmeleri yakından izlemeyi gerektiren bir meslektir. Bu durum gelişen toplumda, öğretmenin bilgiyi aktarma ve uygulama olanaklarını, çeşitlendirmesini zorunlu kılmaktadır (Husen, 1989). HEM'lerde çalışan eğitim personelinin %62,8'nin kadrosuz usta öğreticiden oluşması ve %25'inde meslek lisesi mezunu olması, Milli Eğitim Temel Kanununda yer alan "Hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır" (R.G., 1973) görüşüyle örtüşmemektedir. Yüzdeleri dilimi %34,2 olan lisans mezuniyet oranını %100'e tamamlamak için gerekli çalışmaların başlatması HEM'lerin amaçlarına ulaşması için yararlı olacaktır.

HEM'lerde eğitim kalitesinin yükseltilmesi ve yaygın eğitim merkezlerinde düzenlenen eğitim programlarının uluslararası standartlara ulaştırılması (MEB, 2007) için usta öğreticilerden çok öğretmenlerin görevlendirilmesinde yarar vardır.

Eğitim durumlarına bakıldığında hâlâ HEM'lerde ortaokul ve lise mezunu eğitimcilerin çalışması eğitim kalitesi açısından düşündürücüdür. Bazı alanlarda eğitimli kişi bulmak zor olduğundan bu kişilerin verdikleri kurs konusunda usta-çırak ilişkisi içerisinde çalışarak öğrenen kişilerden (alaylı) mi oluştuğunun tespit edilmesinde yarar vardır.

HEM'lerde çalışan eğitim personelinin cinsiyet dağılımına bakıldığında eğitimcilerin %84,1'i kadındır. Araştırmaya katılan öğrencilerinin de %86,6'sının

kadın olması açısından bakılırsa bu olumlu yönde bir gösterge olabilir. Araştırmalar incelendiğinde, zaten dünya genelinde öğretmenlik mesleğini seçenlerin çoğunluğu kadınlardan oluşmaktadır (Eşme, Temel ve Kuru, 2003, Erkan ve diğerleri, 2002). Ancak, yöneticilerin %80,2'sinin erkek olması bu konuda bir ayrımcılık yapıldığının göstergesi olarak nitelendirilebilir.

Eğitimcilerin yaş dağılımları incelendiğinde eğitimcilerin %66,8'inin 26-45 yaş aralığında yer alması eğitimcilerin yaş yelpazesinin geniş olduğunun bir göstergesidir. Ancak %29,3'ünün hizmet yılının 5 yıldan az olması, bu eğitimcilerin deneyim sahibi olmadıklarının bir göstergesidir. Ancak 16-20 yıl hizmete sahip olan eğitimcilerin yüzdesinin %20,0 ile ikinci sırada yer alması aslında deneyim sahibi eğitimcilerin de sayısının ihmal edilmeyecek seviyede olduğunun bir göstergesidir.

Eğitimcilerin branş dağılımları incelendiğinde bazı eğitimcilerin branşları dışında da derslere girdikleri tespit edilmiştir. Nedenleri araştırıldığında ise eğitimcilerin %12,7'si branşları dışında girdikleri derslerle ilgili eğitim aldığını ve %9,9'u da ek branşı olduğunu belirtmiştir. %2,8'i alanda eğitici olmadığı için, %2,5'i ise kendi branşında kurs programı açılmadığı için başka alanlarda derse girdiğini belirtmiştir. Eğitimcilerin branşlarına göre planlama yapılarak branşlarında ders vermelerinin sağlanması için düzenlemeler yapılmasında ve bu konuda çalışmalar başlatılmasında yarar vardır. Eğitimcilerin %70,9'u ise bu konuda görüş bildirmemişlerdir. Eğitimcilerin görüş bildirmeme gerekçelerinin araştırılmasında yarar vardır.

Araştırmaya katılan yöneticilerin yaş dağılımlarına bakıldığında yöneticilerin %58,7'si 26-45 yaş aralığında yer almaktadır. Yöneticilerin %40,5'i 21 yıl üstü kıdeme sahip iken, %69,8'i lisans mezunudur. Branş dağılımlarına bakıldığında, %36,4'ü ön lisans mezunu iken %20,2'si lisans tarih bölümü mezunudur. Kurumlara yönetici görevlendirilirken eğitimci görevlendirmelerine oranla daha titiz davranıldığı ortaya çıkmıştır. Ancak halen lise ve ön lisans mezunu yöneticilerin olması bu konuda bir iyileştirme yapılması gerekliliğinin bir göstergesidir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, %86,6'sı kadın olup %41'i 26-45 yaş aralığındadır ve %55,3'ü de evlidir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %20,2'si lisans mezunu olup, %12,6'sı bir meslek sahibidir. Araştırmaya katılan işsiz öğrencilerin %49'u meslek sahibi olabilme düşüncesiyle kurslara katıldıklarını belirtmiştir. Bu oran HEM'lerin meslek kazandırma yönünde tercih edildiğinin bir göstergesidir. İşsizlik oranlarına bakıldığında en yüksek işsizlik oranının Hatay ilinde olduğu ve sırasıyla bunu Bursa, İzmir, Ankara, İstanbul ve Antalya izlemektedir. Bu illerde çalışma yapılarak işsizlik oranının yüksekliğinin

sebebinin araştırılması ve önlemler alınmasında ve gelir getirici kurslara öncelik verilmesinde yarar vardır. Kurslara katılan meslek sahibi kursiyerlerin en çok talep ettiği kurs programları bilgisayar işletmenliği programıdır.

Yapılan araştırma mevcut HEM'lerde çalışan eğitimci, yönetici ve öğrencilerin profilleri ile ilgili bilgi vermektedir. Bulgular doğrultusunda bir takım düzenlemelerin yapılması gerekliliği açıktır. HEM'lerde eğitimcilerin ve yöneticilerin yeterliliklerinin artırılmasında yarar vardır. Eğitimcilerin HEM'ler bazında branş dağılımlarının yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Kurslara katılımın artması için, gelir getirici kursların bölgesel olarak belirlenip, kursların bu doğrultuda açılması gerekmektedir.

### **YARARLANILAN KAYNAKLAR**

- Craft, A. "Identity and Creativity: Educating Teachers For Postmodernism? Teacher Development, Vol.1, No1, UK, 1997, s.83.
- Erkan, S., Tuğrul, B., Üstün, E., Akman, B., Şendoğdu, M., Kargı, E., Boz, M., Güler, T. (2002). Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerine Ait Türkiye Profil Araştırması. H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi 23, 108-116.
- Eşme, İ., Temel, A. ve Kuru, N. (2003), Öğretmen Profili Araştırması., Maltepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İstanbul.
- Evans, W. (1986). An Investigation of Curriculum Implementation Factors. Education, 106(4), 447-453.
- MEB, Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği. 14.02.2006 tarih ve 26080 sayılı resmi gazete, Mart 2006 tarih ve 2582 sayılı tebliğler dergisi, Ek ve değişiklikler 09.06.2007/26547 resmi gazete
- MEB, (1998). Öğretmen ve Yöneticilerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Esaslar, Bakanlar Kurulunun 2/12/1998 tarih ve 12120 sayılı kararı olan ve 16.12.1998 tarih ve 23555 sayılı Resmi Gazetede.
- MEB, (2006), 17. Milli Eğitim Şura Kitabı, Milli Eğitim Bakanlığı, Şura kararları, küreselleşme ve Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi, 5-10.
- Resmi Gazete, 24/06/1973 – 14574, no:1739, "Milli Eğitim Temel Kanunu".
- 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu.
- Husen, T., (1989). School in Question, Oxford Publications, London, s.167.